

Száz éve született Papp Imre

(1990. július 31.–1973. október 3.)

A magyar néprajztudomány történetében a „hivatásos” kutatók mellett azok a parasztemberek is fontos szerepet tölthettek be, akik írásaikban életük egyes állomásait, a paraszti lét mindennapjait próbálták megörökíteni. Ezeknek a munkáknak a jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy szerzőik belülről láttatva, a paraszti kultúra képviselőiként mutatják be azt a gazdag és sokszínű világot, amely ma már csak az emlékezet segítségével eleveníthető meg. Papp Imre is ezen írogató parasztemberek közé tartozott, jóllehet művei nem váltak annyira közzismertté, mint Tamás Gáspár vagy Vankóné Dudás Juli önéletrajzai. Tehetségére Gilicze László felsőpárti református lelkész figyelt fel elsőként. Felkérése nyomán Papp Imre 1953-tól bekapcsolódott a szentesi református egyházi krónika összeállításába. Első néprajzi írása 1953 májusában készült el „Hogyan ünnepeltünk nagypénteken gyermekéveimben?” címmel. 1955-től Gilicze László és Csalog József múzeumigazgató biztatásának köszönhetően a Néprajzi Múzeum pályázataira is elküldte dolgozatait, amelyeken számos pályadíjat (12 országos és 10 megyei díj) nyert, 1967-ben pedig az önkéntes néprajzi gyűjtők számára alapított Sebestyén Gyula Emlékérmert kapta meg. Ő maga a szentesi tájon élő emberek iránti mély és őszinte kötődéséről, ami egyfajta ars poeticaként is felfogható, így vall egyik írásában: *„Állandóan a nép között élve, nem kellett velük ismerkednem, mert beleszülettem és beleéltem magam a tanyai földműves ember... küzdelmes életébe, amely küzdelmes életről már eddigi munkáimban is írtam, de a jövőben is még szándékozok írni, mivel ez a nagy tanyavilág annyi sok szép témát ad a néprajz írásához.”*

Papp Imre 51 néprajzi munkát készített csaknem 2700 oldalnyi terjedelemben. Írásai inkább tudományos dolgozatoknak tekinthetők, mintsem szubjektív hangvételű vallomásoknak. A paraszti gazdálkodással foglalkozó munkái közül az egyik legkiemelkedőbb vállalkozásának számít a gabonatermesztés hagyományos munkamenetének ismertetése a szántás-vetéstől egészen a kenyérsütésig. Papp Imre írásaiban nem statikus módon mutatja be a paraszti világot, hanem különös érzékenységgel fel azokat a változásokat, amelyek az 1910-es 1920-as években gyökeresen átforgalmazták a tanyai emberei életmódját. Munkáiban a hatalmas kiterjedésű szentesi határ szinte minden részére jellemző tanyás gazdálkodás mindennapjai elevenednek meg. Írásai hitelét növeli, hogy saját maga is gazdálkodott azon a tanyaföldön, amelyen még ükapja telepedett meg 1816-ban. Szülei halála után a ráeső 10 holdnyi öröksézt művelte, majd 1955-ben belépett az Új Barázda Tsz-be, ahol 1969-ig, nyugdíjba vonulásáig dolgozott.

A paraszti gazdálkodást bemutató dolgozatai mellett különös figyelmet érdemelnek azok a munkái, amelyek a vallásos népelet jellegzetességeit mutatják be. Vallásossága mellett az egyházközösségekben betöltött tisztségei ösztönözhatték arra, hogy jó néhány dolgozatát a mind a mai napig kevésbé kutatott református népi vallásosság jelenségeinek szentelje. Pályamunkáiban az emberélet fordulóihoz kapcsolódó gazdag szokásvilág bemutatása mellett a felsőpárti református parókián található írásos források (móringlevelek, halotti anyakönyvek stb.) elemzésére is kísérletet tett.

Papp Imre munkáinak a tematikai sokszínűség mellett különös szint ad a tájnyelvi fordulatokban gazdag nyelvhasználat, amely időnként a reformáció prédikáció irodalmának archaikus nyelvezetére emlékeztet. Írásai közül jó néhány nyomtatásban is megjelent. A Homismeret, a Confessio, a Református Egyház, a Tiszatáj és a Szentesi Élet közölt munkái közül számosat. 1982-ben Szentes város támogatásával látott napvilágot *A paraszti élet Szentes tanyavilágában* című kötet, amely Papp Imre válogatott néprajzi írásait tartalmazza 282 oldal terjedelemben. Munkáinak tudományos értéke elsősorban a paraszti élet aprólékos, valóságghű dokumentálásában rejlik. Dolgozatai a szentesi tanyás gazdálkodás mindennapjainak, a századforduló paraszti világának lenyomataként foghatók fel, amelyek egy letűnt életforma üzenetét hordozzák a jövő embere számára.

Mód László

Fontosabb néprajzi írásai (kéziratok, pályamunkák): A tanyai ember élete Szentes tanyavilágában. 1955. 81 old.; Mindennapi kenyérünk útja asztalunkig I–VII. 357 old.; Kukoricatermesztésünk fejlődésmenete Szentes környékén. 1969. 81 old.; A régi szentesi disznótorok. 1973. 174 old.; Möring. 1969. 59 old.; A szentesi ref. egyházi tagok temetkezési szokásai. 1970. 70 old.; Sírfeliratok gyűjteménye a szentesi temetőkből. 1971. 128 old.; Nagypapánk gyógyító szokásai. 1971. 81 old.